

Justin Collings

**DEMOCRACY'S GUARDIANS: A HISTORY OF THE GERMAN
FEDERAL CONSTITUTIONAL COURT, 1951-2001, Oxford
University Press 2015., str. 331**

Knjiga „DEMOCRACY'S GUARDIANS: A History of the German Federal Constitutional Court, 1951-2001“ donosi pregled povijesnog razvoja njemačkog saveznog Ustavnog suda. Autor je Justin Collings, profesor na J. Reuben Clark Law School, Brigham Young University. Knjiga ima ukupno 331 stranicu i prvi put je objavljena 2015. g. u izdanju Oxford University Pressa.

Na samom početku nalazi se „Zahvala autora“ (str. vii-viii), potom slijede „Sadržaj“ (str. ix-x), te „Tablica sudskih slučajeva“ (str. xi-xiv). Nakon toga slijede dvije uvodne cjeline: „Prologue“ (str. xv-xxviii) i „Introduction“ (str. xxix-xlii) u kojima autor podsjeća na političko-društvene okolnosti koje su uslijedile nakon Drugog svjetskog rata na prostoru njemačke države. Upravo je to vrijeme činilo kontekst pisanja i usvajanja njemačkog poslijeratnog ustava, nazvanog Temeljni zakon (njem. Grundgesetz) koji, iako isprva zamišljen kao provizoran i prijelazni dokument, ostaje na snazi kao ustavni dokument za cijelo vrijeme dosadašnjeg razvoja i postojanja Savezne Republike Njemačke. Jedna od institucija uspostavljena Temeljnim zakonom jest i njemački savezni Ustavni sud (dalje: Ustavni sud). Uspostavom Ustavnog suda konačno je razriješen rasprava započeta još u doba Weimarske Republike oko toga tko bi trebao preuzeti ulogu „čuvara“ Ustava i demokratskog poretka države. Naime, Ustavni sud je, raspolažući značajnim ovlastima, izvršavao tu ulogu, a da je itekako bio svjestan svog poslanja možda najbolje svjedoči manifest iz 1952. g. kojim se sam Ustavni sud proglašava „čuvarem Ustava“. Knjiga donosi povijest djelovanja ovog suda u razdoblju od 1951. do 2001. godine i to u pet poglavlja.

U poglavlju „1. Consolidation, 1951-1959“ (str. 1.-62.) autor daje pregled prvih godina djelovanja Ustavnog suda. Te prve godine označene su kao razdoblje kada se sam Ustavni sud konsolidira i, nižući uspjeh za uspjehom, sebe potvrđuje ne samo kao „sud nego i nešto više od suda“. U ovom razdoblju u ostavštinu Ustavnog suda svakako najprije ulazi potvrđivanje nužnosti zaštite temeljnih prava i sloboda te vladavine prava kao nužnih preduvjeta za ostvarenje demokratskog društva. Stoga, u ovom razdoblju ovaj sud je zaslužan za demokratizaciju političke kulture u državi, a tome je zasigurno pridonio ukidanjem političkih stranaka koje su uzor imale u totalitarnim režimima. S druge strane, za svojim ovlastima ustavne revizije zakonodavstva u ovom razdoblju Ustavni sud uglavnom nije posezao. Međutim takva „pasivnost“ popušta u sljedećem razdoblju o kojem autor piše u drugom poglavlju: „2. Confidence, 1959-1971“ (str. 63.-108.).

Tako 1961. g. Ustavni sud se suprotstavlja zakonodavnom prijedlogu Adenauerove vlade koji je bio usmjeren na veću kontrolu javne televizije. Na taj

način Ustavni sud i konačno potvrđuje svoju institucionalnu neovisnost od politike te time, u još većoj mjeri, zadobiva legitimitet. Ipak, tek sljedeće razdoblje, opisano u trećem poglavlju: „3. Confrontation, 1971-1982“ (str. 109.-182.), donosi veći stupanj korištenja revizijskih ovlasti suda u brojnim slučajevima kada se Ustavni sud suprotstavlja mnogim vladinim inicijativama u zakonodavstvu, kao nikad prije, ali ni nikad poslije. Isto tako, u ovom razdoblju potrebno je istaknuti ulogu koju je Ustavni sud imao u europskim integracijama presuđujući u slučaju Solange I. Na kraju, možemo zaključiti, kako je unatoč mnogim izazovima u ovom razdoblju Ustavni sud uspio očuvati svoju poziciju i ugled te u sljedećem razdoblju ponovno raste i jača.

U četvrtom poglavlju: „4. Continuity, 1982-1990“ (str. 183.-222.) autor naglašava kako u tim godinama Ustavni sud preuzima ulogu zaštitnika građana od svemoćnih i nepouzdanih političkih stranaka. Svoju opredijeljenost zaštiti temeljnih prava Ustavni sud je potvrdio i u odluci Solange II (1986.) poklanjajući povjerenje u judikaturu Europskog suda i njegovu opredijeljenost prema pružanju zaštite temeljnim pravima i slobodama.

U zadnjem poglavlju: „5. Karlsruhe Republic, 1990-2001“ (str. 223.-290.) autor donosi pregled djelovanja Ustavnog suda u kontekstu ujedinjenja Njemačke, ali i daljnjeg ujedinjavanja Europe kroz projekt EU. Sve to dovelo je do novih izazova s kojima se Ustavni sud morao suočiti, možda i ponajvećih od svog osnutka. Ipak, unatoč poteškoćama i izazovima, uloga Ustavnog suda ocijenjena je i više nego pozitivno u cjelokupnom razvoju SR Njemačke za čiji su pak uspjeh mnogi vjerovali da, pored „ekonomskog čuda“ i razvoja, snagu crpi i u zaštiti temeljnih ljudskih prava i sloboda za što naročitu zaslugu ima judikatura Ustavnoga suda. Ipak, u vremenu sve tješnjeg europskog saveza, ovaj sud mora uvažavati i postojanje i djelovanje Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu te Europskog suda pravde.

Takav novonastali europski kontekst svakako utječe na djelovanje Ustavnog suda, pa autor stoga zaključuje u završnom dijelu knjige „Epilogue: The View from Europe“ (str. 291.-305.) kako je „zlatno doba“ ovog suda možda ipak prošlo, ali da „zlatna doba“ obično i jesu prošla. Ipak, to nas ne smije navesti na pogrešan zaključak kako „gigant iz Karlsruhea“ prestaje biti upravo to – njegov glas će se i dalje još i te kako slušati. Nema sumnje da će vrijeme koje je pred nama tome svjedočiti.

Na samom kraju knjige nalazimo „Popis bibliografije“ (str. 307.-322.) i „Index pojmova“ (str. 323.-331.).

Vedran Zlatić